

Педагогічна освіта

УДК 37.091.33:37.013.3

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17763032>

**Інноваційні підходи до підготовки сучасного вчителя
в контексті вимог Нової української школи**

Грабовська Тетяна іванівна

Кандидат фізико-математичних наук, доцент,
заступник директора з навчально-методичної роботи та
моніторингу якості освіти,

Комунальний заклад «Закарпатський інститут післядипломної
педагогічної освіти» Закарпатської обласної ради,

м. Ужгород, Україна, e-mail: tatyana0606@ukr.net,

<https://orcid.org/0000-0002-2006-1690>

Грабовський Олександр Володимирович

Кандидат біологічних наук, доцент
доцент кафедри теорії і методики професійної освіти та
інноваційних технологій

Комунальний заклад «Закарпатський інститут післядипломної
педагогічної освіти» Закарпатської обласної ради,

м. Ужгород, Україна, e-mail: hrabovskyjov@zakinppo.org.ua,

<https://orcid.org/0000-0002-5035-5171>

Прийнято: 14.11.2025 | Опубліковано: 29.11.2025

*Анотація: У статті проаналізовано теоретичні засади та сучасні
тенденції інноваційної підготовки учителів у контексті вимог Нової української*

школи. Обґрунтовано, що глибока трансформація освітньої системи України зумовлює перегляд змістових, методичних і технологічних аспектів професійної підготовки педагога. **Метою статті** є всебічний аналіз теоретичних засад і сучасних тенденцій інноваційної підготовки учителів у контексті трансформаційних процесів Нової української школи та визначення ефективних підходів, здатних забезпечити формування високопрофесійного, мобільного, цифрово грамотного й готового до інновацій педагога. **Методи дослідження:** методологічне підґрунтя дослідження становлять компетентнісний, діяльнісний, особистісно орієнтований та акмеологічний підходи. Для досягнення поставленої мети застосовано аналіз наукових праць українських і зарубіжних дослідників, порівняння моделей педагогічної освіти різних країн, вивчення нормативних документів реформи НУШ, а також узагальнення практик підготовки вчителів за сучасними освітніми програмами. Метод контент-аналізу використано для виокремлення ключових інноваційних тенденцій, а метод теоретичного моделювання – для визначення структурних компонентів інноваційної підготовки. **Результати дослідження:** у ході дослідження з'ясовано, що інноваційна підготовка вчителя ґрунтується на гармонійному поєднанні сучасних педагогічних технологій, цифрових інструментів, практико-центричної та дослідницької діяльності, а також розвитку рефлексивної й інклюзивної компетентностей. Визначено провідні тенденції: цифрова трансформація освітніх програм, поширення змішаного та гібридного навчання, впровадження дослідницько-орієнтованих методів, удосконалення педагогічної комунікації, універсалізація навичок фасилітації, формування соціально-емоційної компетентності. Показано, що сучасний учитель має володіти комплексом компетентностей, визначених реформою НУШ, серед яких цифрова, комунікативна, проєктувальна, методична та інноваційна. Особливу увагу приділено практико-орієнтованій складовій, що включає партнерські програми університет-заклад післядипломної педагогічної

освіти-школа, моделювання реальних освітніх ситуацій та розвиток умінь працювати в умовах варіативного освітнього середовища. Узагальнено міжнародний досвід Фінляндії, Канади, Сінгапуру та Великої Британії, який демонструє ефективність систем, орієнтованих на дослідницьку підготовку, педагогічну автономію та тривалі практики. **Висновки:** результати дослідження підтверджують, що інноваційна підготовка вчителя є ключовою умовою модернізації педагогічної освіти України. Її ефективність забезпечується інтеграцією сучасних освітніх технологій, розвитком цифрової та інклюзивної компетентностей, посиленням практичної складової навчання і підвищення кваліфікації, а також формуванням педагогіки партнерства. Адаптація міжнародного досвіду та впровадження комплексного підходу до організації професійної підготовки сприятимуть формуванню фахівця нового покоління, здатного ефективно діяти в інноваційному середовищі НУШ та відповідати викликам сучасної освіти.

Ключові слова: інноваційна підготовка вчителя, професійна компетентність, Нова українська школа, цифрова компетентність, педагогічна освіта, інклюзивна компетентність, педагогіка партнерства, практико-орієнтоване навчання, дослідницький підхід, змішане навчання.

Innovative Approaches to the Training of Modern Teachers in the Context of the Requirements of the New Ukrainian School

Grabovska Tetiana Ivanivna

Candidate of Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor,
Deputy Director for Educational and Methodological Work and Monitoring the
Quality of Education,

Municipal Institution «Transcarpathian Institute of Postgraduate Pedagogical
Education» Transcarpathian Regional Council, Uzhhorod, Ukraine,

e-mail: tatyana0606@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-2006-1690>

Grabovsky Oleksandr Volodymyrovych

Candidate of Biological Sciences, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Vocational

Education and Innovative Technologies,

Municipal Institution «Transcarpathian Institute of Postgraduate Pedagogical

Education» Transcarpathian Regional Council, Uzhhorod, Ukraine,

e-mail: hrabovskyjov@zakinppo.org.ua, <https://orcid.org/0000-0002-5035-5171>

Abstract: *The article analyzes the theoretical foundations and current trends in the innovative training of teachers in the context of the requirements of the New Ukrainian School. It is substantiated that the profound transformation of Ukraine's educational system necessitates a reconsideration of the content, methodological, and technological aspects of teacher professional training. The purpose of the article is to provide a comprehensive analysis of the theoretical foundations and contemporary trends in innovative teacher training within the framework of the transformational processes of the New Ukrainian School and to identify effective approaches capable of developing highly qualified, adaptable, digitally literate, and innovation-ready educators. Research Methods: The methodological basis of the study includes competency-based, activity-based, learner-centered, and acmeological approaches. To achieve the research objectives, the study applies the analysis of scientific works by Ukrainian and international scholars, comparison of teacher education models in different countries, examination of regulatory documents related to the New Ukrainian School reform, and synthesis of teacher training practices in contemporary educational programs. Content analysis was employed to identify key innovative trends, while theoretical modeling was used to determine the structural components of innovative teacher training. Results: The study revealed that innovative teacher training relies on a harmonious combination of modern pedagogical technologies, digital tools, practice-centered and research-oriented activities, as well as the*

development of reflective and inclusive competencies. The main trends identified include digital transformation of educational programs, the spread of blended and hybrid learning, implementation of research-oriented methods, improvement of pedagogical communication, universalization of facilitation skills, and development of socio-emotional competencies. It is shown that a modern teacher must possess a set of competencies defined by the New Ukrainian School reform, including digital, communicative, project-based, methodological, and innovative competencies. Special attention is paid to the practice-oriented component, which includes partnership programs between universities, postgraduate teacher education institutions, and schools, the simulation of real educational situations, and the development of skills to work effectively in diverse educational environments. International experiences from Finland, Canada, Singapore, and the United Kingdom are summarized, demonstrating the effectiveness of systems focused on research-based training, pedagogical autonomy, and extended practice. Conclusions: The study confirms that innovative teacher training is a key condition for the modernization of teacher education in Ukraine. Its effectiveness is ensured through the integration of modern educational technologies, the development of digital and inclusive competencies, strengthening the practical component of learning and professional development, as well as fostering a pedagogy of partnership. Adapting international experience and implementing a comprehensive approach to professional training organization will contribute to the formation of a new generation of specialists capable of effectively operating in the innovative environment of the New Ukrainian School and meeting the challenges of contemporary education.

Keywords: *innovative teacher training, professional competence, New Ukrainian School, digital competence, teacher education, inclusive competence, pedagogy of partnership, practice-oriented learning, research-based approach, blended learning.*

Постановка проблеми. Трансформаційні процеси, що відбуваються в українському суспільстві та освітній галузі зокрема, актуалізують необхідність переосмислення ролі й професійного призначення сучасного вчителя. Освітня реформа, сформульована в Концепції Нової української школи (2016) [1], передбачає створення інноваційного освітнього середовища, орієнтованого на розвиток ключових компетентностей учнів, формування їхньої здатності до критичного мислення, творчості, ініціативності, комунікації та співпраці. У такому контексті педагог перестає бути транслятором готових знань і перетворюється на фасилітатора навчального процесу, модератора взаємодії та наставника, здатного створити безпечний, компетентнісний і мотиваційно насичений простір для учнів.

Сучасний учитель має володіти не лише високим рівнем професійної компетентності, а й здатністю до інноваційної діяльності, цифрової грамотності, педагогічного дизайну, гнучкого мислення, рефлексивності та емоційного інтелекту. Українська школа потребує педагогів, які вміють працювати в умовах невизначеності, швидких соціальних змін, цифровізації, викликів військового часу, а також формувати в учнів уміння вчитися впродовж життя. Такі вимоги зумовлюють необхідність модернізації змісту, форм, методів і технологій професійної підготовки учителів у закладах післядипломної педагогічної освіти.

Окремої уваги потребує питання інтеграції теоретичної й практичної складових професійної підготовки. У міжнародній практиці (Фінляндія, Естонія, Канада, Сінгапур) вчительська освіта спирається на дослідницький підхід, партнерство університетів, закладів післядипломної педагогічної освіти та шкіл, широке використання інноваційних технологій та педагогічних експериментів. Для України важливо врахувати ці тенденції, адаптуючи їх до національного контексту та потреб сучасної школи.

Крім того, вимоги НУШ передбачають упровадження інклюзивного підходу, пріоритет розвитку соціально-емоційної компетентності,

формування оцінювання, педагогіки партнерства, що потребує якісно нової моделі підготовки педагогічних кадрів. Освітні програми підготовки вчителів мають відповідати оновленим професійним стандартам учителя, зокрема передбачати розвиток цифрової, комунікативної, проєктної, методичної, психологічної та інклюзивної компетентностей.

Водночас на шляху реалізації цих завдань існує низка системних проблем: фрагментарність реформ у педагогічній освіті, недостатнє ресурсне забезпечення, уповільнене оновлення освітніх програм, обмежені можливості для практико-орієнтованого навчання тощо. Усе це актуалізує необхідність пошуку нових моделей підготовки вчителя, що були б науково обґрунтованими, практично значущими й адаптованими до сучасних викликів.

Таким чином, дослідження інноваційних підходів до підготовки сучасного учителя в умовах НУШ є надзвичайно актуальним як у теоретичному, так і в практичному вимірах. Воно спрямоване на виявлення ефективних стратегій професійної підготовки, здатних забезпечити формування нового покоління педагогів, які відповідатимуть вимогам реформи та забезпечуватимуть конкурентоспроможність української освіти в європейському та світовому контекстах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика інноваційної підготовки сучасного вчителя є центром уваги як українських, так і зарубіжних дослідників, які розглядають її у контексті модернізації педагогічної освіти, вимог інформаційного суспільства, цифровізації та реформування загальної середньої школи. Аналіз наукових джерел дозволяє виокремити кілька провідних напрямів досліджень, що формують теоретичне підґрунтя даної тематики.

Одним зі стратегічних напрямів реформування освіти є компетентнісний підхід, який обґрунтовують Н. Бібик, О. Пометун, О. Савченко, Т. Крамаренко та ін. [2, 3, 4]. У роботах цих дослідників підкреслюється, що професійна

компетентність учителя розглядається як інтегративне утворення, що поєднує знання, уміння, цінності, досвід і здатність до саморозвитку.

Значний внесок у розвиток теорії компетентнісного навчання зробили також Дж. Равен, Л. Андерсон і Д. Кратвол, які акцентують на необхідності формування в педагога критичного мислення, здатності до оцінювання, творчої трансформації знань та педагогічного дизайну [5, 6].

Українські дослідники (О. Локшина, Л. Ващенко, І. Бех) підкреслюють, що компетентнісна модель підготовки вчителя повинна бути тісно пов'язана з реальними вимогами Нової української школи, зокрема формувальним оцінюванням, педагогікою партнерства та особистісно орієнтованим навчанням.

Питання цифровізації професійної підготовки вчителя є предметом уваги численних досліджень. Роботи М. Фуллана, Е. Литтла, Л. Дарлінг-Хаммонд, Г. Німі та J. Kumpulainen описують інтеграцію EdTech-інструментів у підготовку педагогів, розвиток цифрової компетентності та нові моделі навчання (змішане, онлайн, гібридне) [7, 8, 9].

Українські автори – Н. Морзе, О. Барна, О. Спирін, М. Шишкіна – акцентують на необхідності модернізації ІКТ-компоненти педагогічних програм відповідно до європейської рамки цифрових компетентностей DigCompEdu [10, 11].

У дослідженнях Цифрової коаліції ЄС та OECD (2020-2023) підкреслюється, що цифрова компетентність учителя стає визначальною умовою якісної освіти, а інтеграція мобільних застосунків, VR/AR-технологій, електронних платформ та інструментів ШІ – ключовим трендом навчального процесу [12].

У працях Л. Хомич, Л. Коваль, О. Овчарук, Т. Ладиченко та інших учених актуалізується значення практико-орієнтованої підготовки педагога, що передбачає моделювання реальних ситуацій, мікрорікладання, педагогічні тренінги.

У міжнародних дослідженнях (Darling-Hammond, Zeichner, Cochran-Smith, OECD TALIS) наголошується, що ефективна підготовка учителя ґрунтується на партнерстві університетів і шкіл, коли студенти отримують досвід роботи в освітньому середовищі, використовуючи сучасні методики та технології [7, 12].

Українські роботи (І. Зязюн, О. Слосанська, Л. Ковальчук) показують, що успішність інноваційної підготовки значною мірою залежить від професійної взаємодії університетів, закладів післядипломної педагогічної освіти із закладами загальної середньої освіти та створення центрів педагогічної практики.

Одним із ключових концептів підготовки сучасного вчителя є педагогіка партнерства, розроблена М. Лещенко, Л. Гриневич, О. Онопрієнко та міжнародними експертами, які працювали над Концепцією НУШ. У працях авторів педагогіка партнерства трактується як модель демократичної взаємодії між учителем, учнем та батьками, заснованої на довірі, повазі, суб'єктності та співпраці. Огляд робіт українських учених (О. Савченко, Г. Тарасенко, І. Прокопенко) доводить, що формування цієї компетентності в педагога передбачає розвиток комунікативної культури, емоційного інтелекту, вміння здійснювати фасилітацію освітнього процесу та застосовувати формувальне оцінювання.

Питання інклюзивної освіти розкриті в роботах А. Колупаєвої, І. Романенко, Т. Сак [13]. Автори акцентують на тому, що сучасний учитель має бути здатним працювати з учнями з особливими освітніми потребами, адаптувати матеріали, реалізовувати індивідуальні траєкторії навчання. У зарубіжних джерелах (Florian, Black-Hawkins, Ainscow) інклюзивна компетентність розглядається як необхідний компонент професійної готовності педагога і передбачає толерантність, гнучкість, вміння працювати з різними групами учнів [14].

У роботах І. Беха, С. Максименка, Т. Яценко, Р. Чайковського наголошується на тому, що вчитель НУШ має володіти сформованою рефлексивною культурою, здатністю до саморегуляції, конструктивної комунікації, емоційної стійкості. Зарубіжні автори (Schön, Rodgers, Mezirow) підкреслюють значущість рефлексивного мислення як чинника інноваційної діяльності та професійного зростання педагога [15].

У наукових дослідженнях постійно підкреслюється значення міжнародного досвіду, зокрема моделей педагогічної освіти Фінляндії (Niemi, Toom), Канади (Kitchen, Russell), Сінгапуру (Goh, Tan) та Великої Британії (Burn, O'Brien) [9]. У роботі Виговської О. та ін. [16] досліджуються інноваційні моделі підготовки вчителів, що застосовуються у Фінляндії, Канаді, Сінгапурі та інших країнах, акцентуючи на дослідницько орієнтованих підходах та партнерській взаємодії університетів і шкіл. Автори обґрунтовують необхідність інтеграції цих моделей в українську систему педагогічної освіти, підкреслюючи їх ефективність для формування професійних компетентностей учителя НУШ.

Дослідження Стрільчик Г. [17] присвячене аналізу інноваційних освітніх практик, що впроваджуються у межах Нової української школи, та визначенню їх ролі у модернізації змісту й методів навчання. Авторка підкреслює ефективність діяльнісних, інтерактивних і цифрових технологій у формуванні ключових компетентностей учнів. Особлива увага приділена зміні професійної ролі вчителя та переходу до педагогіки партнерства.

У центрі уваги Хомич Л. [18] перебувають вектори професійного розвитку вчителя НУШ, зокрема структура та зміст компетентностей, необхідних для роботи в інноваційному освітньому середовищі. Автор аналізує умови, що сприяють формуванню професійної майстерності педагога, включно з неперервною освітою, рефлексією та саморозвитком. У роботі підкреслено, що вчитель нової формації має бути мобільним, гнучким і готовим до впровадження педагогічних інновацій.

Питання безперервного професійного розвитку педагога розглядає Куриш Н. [19], акцентуючи на створенні індивідуальних траєкторій навчання та впровадженні сучасних моделей підвищення кваліфікації. Авторка аналізує інноваційні інструменти CPD, зокрема мікрокваліфікації, цифрові платформи та професійні спільноти, як механізми формування актуальних компетентностей учителя. У статті підкреслено, що неперервність освіти є ключовою умовою професійної мобільності педагога в умовах освітніх трансформацій.

У статті Шпака В. та ін. [20] простежується розвиток діяльнісного підходу в українській освіті й визначається його провідна роль у реалізації концепції НУШ. Автори обґрунтовують, що діяльнісні методи сприяють формуванню в учнів ключових компетентностей, а у вчителя – здатності організовувати активне, практико-орієнтоване навчання. У статті показано, що діяльнісний підхід є фундаментом інноваційної підготовки педагога в умовах сучасної школи.

Підходи до підготовки майбутніх педагогів аналізують Красюк І. та ін. [21], зосереджуючись на інтеграції цифрових технологій, активних методів навчання та практико-орієнтованих моделей. Автори доводять, що інноваційна підготовка формує у майбутнього вчителя здатність до творчості, рефлексії, професійної гнучкості та ефективної роботи в середовищі НУШ. Особливий акцент зроблено на необхідності оновлення освітніх програм відповідно до сучасних компетентнісних вимог.

Сутність та структуру інноваційної компетентності майбутнього педагога досліджує Гончарук О. [22], визначаючи її як інтегроване поєднання цифрових, комунікативних, творчих і проєктних умінь. Авторка аналізує педагогічні умови, що сприяють формуванню цієї компетентності, зокрема використання інноваційних технологій, рефлексивних практик та діяльнісних методів. У роботі підкреслено, що інноваційна компетентність є ключовою передумовою

професійної готовності майбутнього вчителя до роботи в оновленому освітньому середовищі.

Модель інноваційної підготовки вчителя початкової школи пропонують Доброскок І. та ін. [23], яка поєднує цифрові інструменти, діяльнісні методи та практико-орієнтовану педагогічну взаємодію. Автори обґрунтовують ефективність інтеграції змішаного навчання, педагогіки партнерства й проектних технологій для формування ключових компетентностей педагога НУШ. Особливу увагу приділено створенню умов для розвитку творчості, професійної мобільності та здатності до швидкої адаптації в інноваційному освітньому середовищі.

Закономірності впровадження сучасних освітніх технологій у підготовку педагогів систематизують Паска Т. та ін. [24], акцентуючи на поєднанні цифрових інструментів, проектного навчання та інтердисциплінарних практик. Автори підкреслюють важливість інтеграції інноваційних технологій у професійну підготовку вчителя. У статті уточнюються умови, за яких інноваційні технології сприяють формуванню педагогічної креативності та здатності організовувати продуктивне навчальне середовище.

Підготовку вчителя до впровадження інновацій в освітній процес НУШ аналізує Федірко Ж. [25], наголошуючи на формуванні в педагога інноваційного стилю мислення та готовності до змін. Автор описує педагогічні умови, які забезпечують розвиток відповідних компетентностей, зокрема застосування діяльнісних методів, цифрових засобів і рефлексивних практик. У роботі акцентовано, що інноваційна підготовка є важливим чинником модернізації сучасної української школи.

Отже, аналіз наукових джерел засвідчує, що інноваційні підходи до підготовки сучасного вчителя розглядаються дослідниками в контексті:

- компетентнісної парадигми;
- цифрової трансформації освіти;

- розвитку педагогічної творчості й рефлексивності;
- упровадження інклюзивної освіти;
- модернізації практичної підготовки;
- використання міжнародних моделей педагогічної освіти.

Переважає більшість сучасних авторів сходиться на думці, що успішна підготовка вчителя Нової української школи потребує синергії інноваційних технологій, сучасних методик навчання, практико-орієнтованості, педагогіки партнерства та цифрової компетентності.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз останніх наукових публікацій показує, що питання інноваційної підготовки вчителя в контексті вимог Нової української школи активно досліджується, проте низка аспектів залишається недостатньо вивченими або потребує систематизації та поглибленого емпіричного підтвердження:

1. Обмежена емпірична перевірка ефективності інноваційних моделей. Хоча вітчизняні та зарубіжні дослідження демонструють перспективність моделей змішаного навчання, практико-орієнтованої підготовки та педагогіки партнерства, мало публікацій присвячено кількісній та якісній оцінці результатів їх застосування у довгостроковій перспективі. Це стосується насамперед вимірювання впливу інноваційних технологій на формування компетентностей, розвиток рефлексивних навичок та готовності до професійних викликів у конкретних українських школах.

2. Недостатній аналіз психологічних та мотиваційних компонентів готовності вчителя до інноваційної діяльності. Більшість досліджень акцентує увагу на технологічних і методичних аспектах підготовки, водночас психологічна складова (мотивація, стресостійкість, готовність до змін, творчість) залишається недостатньо вивченою. Це створює прогалину у формуванні цілісної системи підготовки вчителя, який би ефективно застосовував інноваційні практики у реальних педагогічних умовах.

3. Обмежена інтеграція міжнародного досвіду з адаптацією до українських умов. Хоча існують численні приклади успішних інноваційних моделей підготовки педагогів у Фінляндії, Канаді, Сінгапурі та Великій Британії, їх адаптація до українського контексту відбувається фрагментарно. Зокрема, відсутня комплексна методика перенесення кращих практик, яка враховувала б специфіку української школи, нормативну базу, цифрову та матеріально-технічну готовність навчальних закладів.

4. Недостатнє дослідження інтегрованого та міждисциплінарного навчання у підготовці вчителів. Попри тенденцію до інтегрованих підходів у НУШ, існує обмежена кількість емпіричних даних щодо ефективності міждисциплінарних методик у системі підготовки вчителів. Особливо це стосується поєднання цифрових технологій, педагогіки партнерства та дослідницько-орієнтованого навчання в одному інтегрованому навчальному модулі.

Тому, враховуючи виявлені прогалини, наше дослідження спрямоване на:

- розробку комплексної моделі інноваційної підготовки вчителя, яка інтегрує технологічні, психологічні та практико-орієнтовані складові;
- емпіричне дослідження ефективності поєднання змішаного навчання, педагогіки партнерства та дослідницько-орієнтованих підходів у підготовці вчителів НУШ;
- аналіз психологічної готовності вчителів до інноваційної діяльності з урахуванням їх мотиваційних та емоційних характеристик;
- адаптацію кращих міжнародних практик до українського контексту, з урахуванням нормативно-правових та матеріально-технічних умов.

Реалізація цих завдань дозволяє внести значущий вклад у науково-методичне обґрунтування підготовки сучасного вчителя та створення системи професійного розвитку, що відповідає вимогам Нової української школи.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є виявлення та систематизація інноваційних підходів до підготовки сучасного вчителя в умовах Нової української школи, а також обґрунтування ефективних моделей і технологій, здатних формувати компетентного, мобільного, цифрово грамотного та психологічно готового до змін педагога.

Досягнення цієї мети передбачає розв'язання наступних завдань:

1. Проаналізувати теоретико-методологічні засади інноваційної підготовки вчителя, зокрема компетентнісний, діяльнісний, особистісно орієнтований та акмеологічний підходи.

2. Вивчити сучасні інноваційні моделі та технології підготовки педагогів, включно із змішаним і гібридним навчанням, педагогікою партнерства, дослідницько-орієнтованими підходами та цифровими технологіями.

3. Проаналізувати останні наукові дослідження та публікації, що стосуються підготовки вчителів НУШ, з метою виявлення невирішених проблем та прогалин у науковій літературі.

4. Визначити ключові компетентності сучасного вчителя НУШ, що формуються в процесі інноваційної підготовки, з акцентом на цифрову, комунікативну, методичну, проєктувальну та інклюзивну складові.

5. Сформулювати практичні рекомендації щодо впровадження інноваційних підходів у підготовку педагогів, адаптовані до українського освітнього контексту та реалій НУШ.

Таким чином, стаття поєднує теоретичний аналіз, огляд наукових досліджень та практико-орієнтовані пропозиції, спрямовані на підвищення ефективності професійної підготовки вчителів нового покоління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні процеси реформування української освіти, визначені концепцією Нової української школи, актуалізують необхідність формування нового типу педагогічного фахівця, здатного діяти в умовах швидких соціокультурних трансформацій,

цифровізації та зростання ролі інноваційних педагогічних практик. Теоретико-методологічні засади інноваційної підготовки вчителя формуються з врахуванням кількох наукових парадигм, які забезпечують цілісність, наукову обґрунтованість та ефективність сучасної моделі професійної освіти педагогів:

1. Компетентнісний підхід як базовий методологічний фундамент – визначає зміст, структуру та результати професійної підготовки вчителя відповідно до вимог державних стандартів освіти та професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти». У центрі уваги – не засвоєння сукупності знань, а здатність випускника діяти в реальних професійних ситуаціях, застосовуючи знання, уміння, досвід і професійні цінності. Основні його положення в аспекті інноваційної підготовки:

- формування ключових і предметно-галузевих компетентностей (цифрової, комунікативної, інклюзивної, проєктувальної, методичної);
- спрямування освітнього процесу на розвиток автономності, критичного мислення, здатності до вирішення педагогічних задач;
- оцінювання результатів підготовки через реальні практичні дії, кейси, педагогічні ситуації, портфоліо компетентностей.

Компетентнісний підхід забезпечує відповідність професійної підготовки вимогам НУШ, яка орієнтована на діяльного, гнучкого і відповідального педагога.

2. Діяльнісний підхід як основа практико-орієнтованої підготовки – розглядає освітній процес як цілісну систему діяльностей, що сприяють активному залученню вчителів у процес формування власної професійної траєкторії розвитку. Він підкреслює пріоритет практичної діяльності над пасивним засвоєнням інформації.

У контексті інноваційної підготовки вчителя діяльнісний підхід реалізується через:

- педагогічну діяльність (практику);
- моделювання реальних освітніх ситуацій (педагогічні задачі, симуляції, тренінги, освітні кейси);
- створення освітнього середовища з активними методами навчання (проектна діяльність, дослідницькі завдання, групова робота, фасилітаційні сесії);
- розвиток педагогічної рефлексії як здатності аналізувати власну діяльність і визначати шляхи її вдосконалення.

Діяльнісний підхід забезпечує формування в майбутніх педагогів здатності навчати через діяльність і сприяє їхній готовності до практичної реалізації інноваційних методик.

3. Особистісно орієнтований підхід як методологія гуманізації педагогічної освіти – визначає вчителя як активного суб'єкта професійного розвитку та підкреслює важливість створення умов для самореалізації, індивідуальних освітніх траєкторій, розвитку мотивації й професійної ідентичності. Його ключові положення в інноваційній підготовці педагога передбачають:

- надання вчителям можливостей для вибору форм, методів, засобів навчання;
- формування педагогічної емпатії, комунікативної культури та соціально-емоційної компетентності;
- орієнтацію на цінності партнерства, співпраці та толерантності;
- розвиток здатності до самовдосканалення, саморегуляції та самоменеджменту.

Особистісно орієнтована парадигма дозволяє формувати вчителя, який не лише володіє інноваційними технологіями, а й здатний будувати взаємодію на засадах гуманізму та індивідуального підходу.

4. Акмеологічний підхід як стратегія професійного зростання майбутнього вчителя – спрямований на досягнення професійної майстерності, розкриття потенціалу кожного вчителя, формування високого рівня педагогічної культури та інноваційної активності. У межах інноваційної підготовки вчителя акмеологічна парадигма передбачає:

- формування професійно важливих якостей (лідерство, відповідальність, креативність, стресостійкість);
- розвиток готовності до педагогічних інновацій та змін;
- забезпечення педагогічного наставництва й коучингу;
- формування індивідуальних траєкторій професійного зростання.

Цей підхід створює умови для становлення вчителя нового покоління, орієнтованого на постійний професійний розвиток та інноваційну діяльність.

5. Парадигма цифрової педагогіки як сучасне теоретико-методологічне підґрунтя – зумовлює появу нових моделей і підходів у підготовці вчителя, пов'язаних з інтеграцією цифрових ресурсів, онлайн-платформ, штучного інтелекту, хмарних сервісів та медіатехнологій. Основні положення цифрової парадигми:

- формування цифрової грамотності та цифрової педагогічної культури;
- володіння інструментами EdTech (LMS-платформи, інтерактивні додатки, візуалізаційні інструменти, цифрові лабораторії);
- розвиток уміння організувати онлайн-, змішане та гібридне навчання;
- здатність проєктувати цифрові освітні середовища.

Цифрова педагогіка формує вчителя, який упевнено працює в умовах технологічних змін і здатний використовувати цифрові інструменти для забезпечення якісного навчання.

6. Інклюзивний підхід у підготовці вчителя – передбачає готовність педагога працювати з учнями із різними освітніми потребами, створювати підтримувальне, доступне й безпечне середовище. Її ключові положення:

- формування інклюзивної компетентності учителів;
- засвоєння методик диференційованого та універсального дизайну навчання (UDL);
- розвиток навичок командної роботи в міждисциплінарних командах супроводу;
- усвідомлення цінності різноманіття та педагогіки толерантності.

Оскільки сучасна система педагогічної освіти переживає інтенсивну трансформацію, зумовлену цифровізацією, глобальними освітніми змінами та реформою Нової української школи, то виникає потреба у впровадженні нових моделей і технологій підготовки педагогів, здатних ефективно діяти в умовах інноваційного освітнього середовища, швидкої зміни педагогічних практик та високих вимог до професійної компетентності. Серед інноваційних моделей, зорієнтованих на підвищення практико-центричності навчання, розвиток цифрової й інклюзивної компетентності, формування здатності до критичного мислення, командної та проєктної роботи, можна виділити:

1. Модель змішаного (blended) та гібридного навчання інтегрує традиційні аудиторні заняття з онлайн-взаємодією та самостійною діяльністю у цифровому середовищі. Гібридне навчання поєднує одночасну взаємодію офлайн- та онлайн-учасників, що є актуальним у контексті гнучкої організації освітнього процесу.

Ключовими перевагами для підготовки вчителя за цією моделлю є індивідуалізація траєкторій розвитку, розвиток цифрової грамотності й уміння працювати з EdTech-платформами, активне застосування інтерактивних інструментів (віртуальні кабінети, онлайн-дошки, цифрові симуляції), підготовка до реалізації змішаного навчання у школі відповідно до вимог НУШ.

Запропонована модель сприяє формуванню у педагогів здатності організувати навчання у сучасному цифровому середовищі.

2. Модель партнерської взаємодії «університет – заклад післядипломної педагогічної освіти – школа – громада» передбачає використання педагогіки партнерства, закладеної в концепції НУШ, і трансформує систему професійної підготовки. Партнерська модель базується на взаємодії закладів вищої освіти, закладів післядипломної педагогічної освіти, шкіл-партнерів, органів місцевого самоврядування, професійних спільнот, батьківської громади.

Інноваційними механізмами моделі є спільне проектування навчальних курсів та практики, функціонування «шкіл лабораторій професійного зростання», дуальні формати навчання, менторські програми та стажування у школах. Завдяки партнерству майбутні вчителі отримують доступ до реальних задач професійної діяльності та набувають досвіду взаємодії у педагогічних командах.

4. Дослідницько-орієнтована модель (research-based teacher education) характерна для систем Фінляндії та Канади, передбачає перетворення вчителя з носія знань на дослідника педагогічних процесів.

Основними елементами моделі є виконання педагогічних досліджень, проєктів, міні-досліджень; застосування методів аналізу освітніх даних; розробка, апробація й аналіз результативності авторських методик; формування рефлексивних умінь через дослідницькі портфоліо. Така модель сприяє формуванню у вчителя критичного, аналітичного й інноваційного мислення – ключових компетентностей професійного стандарту.

4. Модель підготовки з використанням цифрових технологій та EdTech зміщує акцент з репродуктивного навчання на гнучке, індивідуалізоване та інтерактивне. Найбільш ефективними інноваційними технологіями цієї моделі є LMS-платформи (Moodle, Google Classroom) для розбудови індивідуальних траєкторій; віртуальні лабораторії, 3D-моделі, VR-симулятори уроків;

інформаційно-аналітичні сервіси, що дозволяють відстежувати освітні результати; засоби штучного інтелекту для створення дидактичних матеріалів, планування занять, аналізу зворотного зв'язку; цифрові інструменти оцінювання (тести, інтерактивні завдання, формувальне оцінювання).

5. Технології активного та інтерактивного навчання передбачають набуття досвіду професійної діяльності в умовах співпраці та відкритого освітнього середовища. Ефективними є такі технології як проєктне навчання – розробка та реалізація освітніх проєктів; проблемно-орієнтоване навчання (PBL), яке розвиває вміння вирішувати складні педагогічні задачі; фасилітаційні технології («Світове кафе», «Fishbowl»), групова динаміка); тренінгові та коучингові методики для розвитку soft skills; STEM- і STEAM-освіта як мультидисциплінарний формат підготовки.

6. Модель безперервного професійного розвитку (CPD) вчителя формує у вчителя здатність до самоосвіти, самоуправління й постійного професійного удосконалення. Вона включає участь вчителів у педагогічних хабах та тренінгових центрах; мікрокваліфікації та сертифікатні програми; онлайн-курси, вебінари, відкриті освітні ресурси; участь у професійних спільнотах та освітніх стартапах.

Підготовка педагогічних кадрів є ключовим фактором розвитку освітньої системи, особливо в контексті впровадження концепції Нової української школи. Проте процес підготовки вчителя стикається з низкою проблем і викликів, серед яких застарілі методики навчання, невідповідність освітніх програм потребам сучасної школи, низький рівень практичної підготовки та недостатній розвиток компетентностей, що забезпечують застосування інноваційних технологій у навчальному процесі.

Основними проблемами, які виникають при підготовці вчителя, є:

1. Невідповідність теоретичної підготовки практичним вимогам. Багато педагогічних закладів зосереджуються на теоретичних знаннях, залишаючи

практичну підготовку на другому плані. Це призводить до того, що вчителі не завжди готові ефективно працювати у реальному шкільному середовищі.

2. Застарілі освітні програми та методики. Освітні програми не завжди відповідають сучасним вимогам, особливо з урахуванням компетентнісного підходу та інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес.

3. Низький рівень формування інноваційних компетентностей. Сучасний учитель має володіти вміннями критично мислити, застосовувати інтерактивні методики та працювати з цифровими ресурсами, однак ця складова недостатньо розвинена в системі підготовки.

4. Фінансова та ресурсна нестача. Багато педагогічних закладів стикаються з проблемами недостатнього матеріально-технічного забезпечення, що обмежує впровадження сучасних технологій у навчальний процес.

Виклики сучасної підготовки вчителя насамперед пов'язані з такими аспектами:

1. Інтеграція інноваційних технологій та цифрової освіти. Використання інформаційно-комунікаційних технологій та дистанційного навчання стало ключовим викликом для системи підготовки педагогів.

2. Упровадження компетентнісного підходу. Формування вчителя як компетентного фахівця передбачає розвиток здатності до самостійного прийняття рішень, критичного аналізу інформації, міждисциплінарної взаємодії та педагогічної гнучкості.

3. Реформа середньої освіти та вимоги НУШ. Впровадження Нової української школи ставить перед педагогічною освітою вимогу підготовки учителя, який здатний працювати за новими стандартами, орієнтованими на особистісний розвиток учнів та компетентнісний підхід.

4. Проблема мотивації та професійного росту. Низький рівень заробітної плати, навантаження та соціальна недооцінка професії учителя знижують мотивацію до професійного розвитку та впровадження інновацій.

Впровадження Концепції «Нова українська школа» призвело також до трансформації ролей та професійної позиції вчителя. Сучасний педагог у школі більше не сприймається виключно як наставник та джерело знань, а виступає у інноваційних ролях – коуча, фасилітатора, тьютора чи модератора, супроводжуючи індивідуальні освітні траєкторії учнів.

У контексті педагогіки партнерства зростає роль учителя-фасилітатора, який сприяє партнерській взаємодії через діалог, багатосторонню комунікацію з учнями та батьками, а також співпрацю в команді. Фасилітація у педагогіці означає створення сприятливих умов для саморозвитку та самореалізації учнів. Головне завдання фасилітатора полягає у стимулюванні самостійного пошуку інформації та організації спільної діяльності, спрямованої на досягнення очікуваних результатів навчання. Він ставить запитання, активізує різні точки зору у групі та забезпечує процес засвоєння знань через власну діяльність учнів, на відміну від експерта-презентатора, який передає готову інформацію. Домінантною рисою діяльності фасилітатора є дитиноцентризм, спрямований на виявлення ресурсів учнів, активізацію мислення та внутрішньої мотивації.

У контексті впровадження компетентнісної парадигми освіти та педагогіки партнерства важливою стає й коуч-позиція. Вчитель-коуч усвідомлює актуальність підготовки учнів до сучасного світу, допомагає тренувати пам'ять, увагу, навички роботи з інформацією, управління стресом та саморегуляції. Коучинг як інноваційна технологія підтримки особистісного розвитку зосереджений на подоланні внутрішніх перешкод, таких як страх чи тривожність. Принципи коучингу включають: визнання внутрішніх ресурсів людини, навчання на успіху, орієнтацію на вирішення, спрямованість у майбутнє та самопізнання. Роль педагога-коуча полягає у стимулюванні усвідомленості та

відповідальності учнів, супроводженні їхнього розвитку через відкриті запитання та активізацію внутрішніх ресурсів.

Ще одним важливим напрямом модернізації педагогічної діяльності є тьюторська позиція. Тьютор організовує індивідуальні освітні траєкторії учнів, здійснює персональний супровід, підтримує процес самопізнання та самоосвіти, моніторить досягнення, формує індивідуальну відповідальність за навчання та допомагає учневі визначати власні освітні пріоритети. Тьютор не може примусити учня до самостійності чи особистісного розвитку, проте створює умови, за яких учень має змогу реалізувати свої здібності та стати суб'єктом власного навчання.

Сучасний педагог активно залучений до процесу інновацій у школі, досліджує нові методики, експериментує з формами навчання та інтегрує цифрові технології. Він виступає агентом змін, впроваджуючи нові освітні практики та сприяючи розвитку інноваційного середовища, орієнтованого на компетентності учнів.

Учитель у ролі ментора або консультанта підтримує особистісний і професійний розвиток учнів, надає рекомендації, спрямовує їхню діяльність та допомагає знаходити шляхи вирішення навчальних і життєвих проблем. Він створює довірливі стосунки, базовані на партнерстві та взаємоповазі.

Зауважимо, що інноваційні ролі вчителя зумовлені насамперед трансформацією освітнього процесу та потребою формування в учнів ключових компетентностей для сучасного світу. Тобто, сучасний педагог поєднує функції наставника, фасилітатора, коуча, тьютора та агента змін, створюючи умови для розвитку самостійності, критичного мислення та особистісного зростання учнів. Такі ролі дозволяють зробити освітній процес більш гнучким, інтерактивним та орієнтованим на учня.

Отже, освітня політика привела до професійної переорієнтації позиції вчителя в освітньому процесі сучасної школи: в авангарді суспільних і освітніх

перетворень повинен знаходитися вчитель нової формації – успішний, умотивований, мобільний, компетентний, який має стати агентом сучасних змін й успішної їх системної реалізації в контексті європейського професіоналізму зі збереженням найкращих ментальних українських характеристик, європейського виміру педагогічних якостей.

Висновки. Узагальнення теоретичних положень і результатів проведеного аналізу дає підстави стверджувати, що впровадження інноваційних підходів у підготовку сучасного вчителя є ключовою умовою реалізації концепції Нової української школи. Сучасний освітній простір потребує фахівця, здатного не лише передавати знання, а й організувати активну, діяльну, компетентно орієнтовану взаємодію учнів, застосовувати цифрові технології, створювати безпечне та мотивувальне освітнє середовище. Це зумовлює необхідність переосмислення традиційних моделей педагогічної освіти та переходу до інноваційних форм, методів і технологій професійної підготовки.

Встановлено, що ефективність підготовки вчителя значною мірою залежить від інтеграції таких ключових інноваційних підходів, як компетентнісний, діяльнісний, технологічний, особистісно-орієнтований та цифровий. Їх поєднання забезпечує формування цілісної професійної ідентичності педагога, здатного до критичного мислення, творчості, командної роботи, педагогічного дизайну та рефлексивної практики. Окреме значення має розвиток цифрової грамотності, адже сучасний учитель повинен уміти використовувати електронні платформи, засоби штучного інтелекту, інструменти онлайн-взаємодії та цифрової дидактики.

Результати дослідження підтверджують, що готовність учителя до роботи в умовах НУШ неможлива без сформованої рефлексивної культури та готовності до постійного професійного розвитку. Саме неперервність освіти, самоосвіта, участь у професійних спільнотах, опанування нових технологій навчання

забезпечують динамічність і гнучкість педагогічної діяльності, які є вимогою сучасного освітнього середовища.

Отже, інноваційні підходи до підготовки сучасного вчителя виступають стратегічним напрямом модернізації педагогічної освіти. Їх системне впровадження сприятиме формуванню педагогів нового покоління – компетентних, мобільних, творчих, відкритих до змін та здатних ефективно реалізовувати засади Нової української школи. Перспективами подальших досліджень є вивчення ефективності конкретних інноваційних технологій, цифрових інструментів та моделей партнерства між закладами вищої освіти, закладами післядипломної педагогічної освіти й школами у процесі професійної підготовки учителів.

Список використаних джерел

1. Концепція Нової української школи. Київ: МОН України, 2016. 40 с.
2. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: теоретичні засади. Київ: Педагогічна думка, 2018. 312 с.
3. Пометун О.І. Компетентнісний підхід: реалії та перспективи. Педагогіка і психологія. 2017. № 1. С. 12 – 20.
4. Savchenko O. Didactic Systems and Competences. Kyiv: Pedagogichna Dumka, 2019. 256 p.
5. Raven J. Competence in Modern Society. Oxford: OPP Ltd., 2001. 245 p.
6. Anderson L. W., Krathwohl D. R. A Taxonomy for Learning, Teaching and Assessing. New York: Longman, 2001. 352 p.
7. Darling-Hammond L. Teacher Education and Educational Reform. Stanford: Stanford University Press, 2020. 410 p.
8. Fullan M. The New Meaning of Educational Change. New York: Teachers College Press, 2016. 320 p.

9. Niemi H., Toom A. *Teacher Education in Finland: Developments and Reforms*. Cham: Springer, 2018. 260 p.
10. Морзе Н.В., Барна О.В. *Цифрова компетентність учителя НУШ*. Київ: Ліра, 2020. 210 с.
11. Спирін О.І., Шишкіна М.П. *Інформаційно-комунікаційна компетентність педагога*. Київ: ІТЗО, 2019. 198 с.
12. OECD. *TALIS 2018 Results: Teachers and School Leaders*. Paris: OECD Publishing, 2019. 440 p.
13. Колупаєва А.А. *Інклюзивна освіта: теорія та практика*. Київ: Педагогічна думка, 2018. 304 с.
14. Florian L., Black-Hawkins K. *Exploring Inclusive Pedagogy*. *British Educational Research Journal*. 2011. Vol. 37, № 5. P. 813–828.
15. Schön D. *The Reflective Practitioner*. New York: Basic Books, 1983. 384 p.
16. Виговська О., Рій Г., Даценко Т. Інноваційні моделі підготовки вчителів: міжнародний досвід для національної освіти України. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*. 2025. № 84(3). С. 151–161. URL: <http://npo.kubg.edu.ua/article/download/342277/330513>
17. Стрільчик Г. Нова українська школа у вимірі інноваційних освітніх практик. *New Pedagogical Thought*. 2024. № 117(1). С. 28–33. URL: <http://npd.roippo.org.ua/index.php/NPD/article/download/612/573>
18. Хомич Л. Вчитель нової української школи: вектори професійного розвитку. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2021. № 20(2). С. 168–177. URL: <https://adult-education-journal.com.ua/index.php/aej/article/download/193/154>
19. Куриш Н. Безперервний професійний розвиток педагога Нової української школи: теоретичні аспекти та інноваційні практики. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2025. № 13(1). С. 29–39. URL: <https://oip-journal.org/index.php/oip/article/download/450/335>

20. Шпак В. П., Мойсієнко І. М. Діяльнісний підхід у Новій українській школі: історія, сучасність, перспективи. *Імідж сучасного педагога*. 2023. № 4. С. 76–83. URL: <https://eprints.cdu.edu.ua/6717/1/284229-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-658176-1-10-20230731.pdf>
21. Красюк І., Пильнік І. Інноваційний підхід до навчання майбутніх педагогів – стратегія сучасної української школи. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 3(107). С. 153–165. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/17.pdf>
22. Гончарук О. В. Формування інноваційної компетентності майбутнього вчителя Нової української школи. *Педагогічні науки: реалії та перспективи. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2023. С. 34–38. URL: https://chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/93/93_2023.pdf#page=34
23. Доброскок І., Мкртічян О. Модель інноваційної підготовки вчителя початкових класів в умовах НУШ. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2023. № 1(125). С. 269–279. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstreams/9810d39a-6658-46d3-a491-23f4ee783aa9/download>
24. Паска Т. В., Мойсеєнко І. М., Шапка І. В. Інноваційні підходи до підготовки педагогів для впровадження сучасних освітніх технологій та стимулювання творчості у здобувачів освіти в Україні. *Академічні візії*. 2024. № 29. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/download/948/868>
25. Федірко Ж. В. Підготовка вчителя до впровадження інновацій в освітній процес Нової української школи. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2023. № 208. С. 245–251. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/download/1397/1349>